

УДК 342.1

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1.6>

СИСТЕМА ПРАВА ТА ПРОВОА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ДОБУ ГЛОБАЛІСТИКИ (ІНТЕГРАЦІЇ)

Дудник Р.М.,
*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри загальної теорії права та держави
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Дудник Р.М. Система права та правова система України в добу глобалістики (інтеграції).

У змінних умовах сучасного світу, що відзначається стрімким розвитком технологій, економічною глобалізацією та наростаючою міжнародною співпрацею, системи права та правові системи національних держав стають об'єктом значущих перетворень. Динамічний характер цих процесів породжує складні виклики та можливості, що вимагають серйозного наукового осмислення та аналізу. Однією з ключових аспектів цієї трансформації є взаємодія систем права національних держав з глобальними викликами та інтеграційними процесами.

Україна, як суверенна держава, не залишається осторонь цих процесів. В контексті активної участі в європейському та світовому співтоваристві, країна змушена адаптувати свою систему права до міжнародних стандартів, а також ефективно взаємодіяти з іншими правовими системами. Водночас, збереження національної ідентичності та унікальних правових традицій вимагає уважного балансу між зовнішніми впливами та внутрішніми потребами суспільства.

Сучасний етап розвитку України характеризується інтенсивними процесами європейської інтеграції, які охоплюють різні аспекти суспільства, включаючи правову сферу. Приєднання до різних європейських угод, створення спільних економічних просторів та взаємна адаптація нормативних актів створюють нові виклики для системи права України. Водночас, ці інтеграційні зусилля мають потенціал сприяти модернізації та підвищенню ефективності національної правової системи.

Отже, в контексті глобалістики та інтеграційних процесів, система права та правова система України стають предметом глибокого дослідження. Розуміння впливу глобальних тенденцій на національну правову систему, а також можливості гармонізації та адаптації до міжнародних стандартів вимагають системного підходу та наукової експертизи. У даному контексті, дослідження взаємодії між системою права України та глобальними інтеграційними процесами набуває особливої актуальності, сприяючи розкриттю можливостей та викликів цього складного інституційного взаємозв'язку.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція, правова система, система права, гармонізація, міжнародні стандарти, виклики.

Dudnyk R.M. The system of law and the legal system of Ukraine in the era of globalism (integration).

In the changing conditions of the modern world, marked by the rapid development of technologies, economic globalization, and growing international cooperation, legal systems and legal systems of national states are becoming the object of significant transformations. The dynamic nature of these processes creates complex challenges and opportunities that require serious scientific understanding and analysis. One of the key aspects of this transformation is the interaction of the legal systems of nation-states with global challenges and integration processes.

Ukraine, as a sovereign state, does not remain aloof from these processes. In the context of active participation in the European and world community, the country is forced to adapt its legal system to international standards, as well as effectively interact with other legal systems. At the same time, the preservation of national identity and unique legal traditions requires a careful balance between external influences and internal needs of society.

The current stage of Ukraine's development is characterized by intensive processes of European integration, which cover various aspects of society, including the legal sphere. Accession to various

European agreements, creation of joint economic spaces, and mutual adaptation of normative acts create new challenges for the legal system of Ukraine. At the same time, these integration efforts have the potential to contribute to the modernization and improvement of the efficiency of the national legal system.

Therefore, in the context of globalism and integration processes, the legal system and the legal system of Ukraine become the subject of deep research. Understanding the impact of global trends on the national legal system, as well as the possibility of harmonization and adaptation to international standards, requires a systematic approach and scientific expertise. In this context, the study of the interaction between the legal system of Ukraine and global integration processes becomes particularly relevant, contributing to the disclosure of opportunities and challenges of this complex institutional relationship.

Key words: globalization, integration, legal system, system of law, harmonization, international standards, challenges.

Постановка проблеми. Актуальні зміни, що відбуваються на глобальному рівні, в сфері економіки, політики, культури та технологій, впливають на всі сфери життя суспільства, включаючи й систему права та правову систему окремих національних держав. У зв'язку з цим, система права та правова система України в добу глобалістики та інтеграцій виявляються перед рядом актуальних проблем, які потребують глибокого наукового аналізу та вивчення.

Однією з основних проблем є розбіжність між національними правовими нормами та міжнародними стандартами. В процесі інтеграції до європейського та світового співтовариства Україна зобов'язана гармонізувати свою систему права з вимогами міжнародних договорів та нормативних актів. Проте ця адаптація може стикатися з опозицією національних традицій та внутрішньої опозиції, що відображається у складних дискусіях стосовно збереження національної ідентичності та суверенітету.

Додатковою проблемою є взаємодія між різними правовими системами в контексті міжнародної співпраці. Питання взаємовизнання та виконання рішень іноземних судів, гармонізація різних правових підходів до подібних проблем, можливість виникнення конфліктів правових норм – усе це вимагає глибокого розуміння механізмів взаємодії між правовими системами та розробки ефективних механізмів регулювання цих взаємовідносин.

Також варто звернути увагу на адаптацію правової системи до нових викликів, що надають глобальні тенденції. Розвиток цифрових технологій, зміни в економічній моделі, поширення нових видів злочинності – все це створює потребу в швидкій та ефективній адаптації правового поля. Однак виникає питання про здатність національної правової системи швидко реагувати на такі зміни та забезпечити ефективний захист прав та інтересів громадян.

Стан опрацювання теми можна охарактеризувати як актуальний та насичений. За останні роки ця тема здобула велику увагу вчених, правознавців та громадськості через активну інтеграцію України в європейське та світове співтовариство, а також вплив глобальних процесів на внутрішні правові норми та практику. Такі науковці, як Бірюков Р.М., Зварич Р., Волошенюк О.В., Железняк Н., Настасяк І.Ю., Пилипишин В.П., Тарахонич Т.І., Хаустова М.Г., Чернопищук Я.В. та інші науковці досліджують цю тему комплексно або її окремі аспекти.

Метою даного дослідження є аналіз та оцінка взаємодії системи права та правової системи України з глобальними процесами глобалістики та інтеграції. Дослідження спрямоване на розкриття ключових аспектів цієї взаємодії, виявлення суттєвих проблемних питань та пошук шляхів вирішення актуальних викликів, що виникають у контексті глобальних тенденцій.

Вклад основного матеріалу. Глобалізація представляє собою важливий та складний процес, що впливає на різні аспекти суспільства, включаючи економіку, культуру, політику та правову сферу. В науковій літературі існує ряд визначень глобалізації, однак узагальненою концепцією може вважатися тлумачення глобалізації як процесу глибокої та широкомасштабної взаємодії між національними спільнотами та суспільствами, що призводить до зближення культур, економічних систем, технологій та інших аспектів [8]. Однією з основних рис глобалізації є зростання інтернаціональних зв'язків та залежностей між різними країнами та регіонами світу. Це виражається в збільшенні обсягів міжнародної торгівлі, фінансової інтеграції, обміну ідеями та технологіями. Глобалізація також характеризується взаємопроникненням культур та цінностей різних національних спільнот, що призводить до культурного розмаїття, але також може викликати конфлікти через зіткнення ідентичностей. Іншою важливою рисою глобалізації є розповсюдження інформаційних технологій та засобів зв'язку, що робить спілкування та обмін інформацією миттєвим та доступним

на глобальному рівні. Це сприяє зростанню глобальної свідомості, але також створює виклики в сфері кібербезпеки та захисту особистої інформації. Однак глобалізація також має свої негативні аспекти, серед яких можна виділити нерівномірний розподіл економічних та соціальних користей, загрозу для культурної різноманітності, а також вразливість перед глобальними кризами. Отже, глобалізація – це складний та багатогранний процес, що впливає на всі сфери життя суспільства, включаючи систему права та правову систему, і вимагає глибокого наукового дослідження та аналізу її впливу на сучасний світ.

Глобалізація, як складний та всепроникаючий процес, має суттєвий вплив на правову сферу національних держав, включаючи систему права та правові норми. Взаємодія глобалізації з правовою сферою виявляється через ряд механізмів та аспектів, що впливають на структуру, зміст та функції національних правових систем. Один з основних аспектів взаємодії полягає в поширенні міжнародних нормативних актів та стандартів на національний рівень. Міжнародні угоди, договори та конвенції стають невід'ємною частиною національної правової системи, що вимагає їх впровадження та виконання національним законодавством [4]. Ця взаємодія спричиняє необхідність гармонізації внутрішнього законодавства з міжнародними нормами. Другим важливим аспектом є зближення правових підходів та стандартів між різними країнами. За рахунок великомасштабних комунікаційних та інформаційних зв'язків, правові системи національних держав стають менш ізольованими, а отже, розробка подібних рішень для схожих проблем стає важливою. Це може відбуватися через створення міжнародних стандартів, що об'єднують різні правові системи в конкретних сферах, таких як права людини чи міжнародна торгівля [9]. Однак взаємодія глобалізації з правовою сферою також створює виклики та конфлікти. Різні культурні, релігійні та етнічні аспекти можуть призводити до суперечок між міжнародними стандартами та національними цінностями. Однак важливо враховувати, що взаємодія глобалізації з правовою сферою може сприяти утвердженню універсальних цінностей та забезпеченню захисту прав та свобод на міжнародному рівні. У підсумку, взаємодія глобалізації з правовою сферою відображається у зближенні міжнародних та національних нормативних актів, створенні спільних стандартів та викликах, пов'язаних із збереженням культурної різноманітності та ідентичності. Вивчення цих аспектів відкриває шлях до кращого розуміння впливу глобалізаційних процесів на правову систему сучасних національних держав.

У контексті глобалізаційних процесів та інтеграційних зусиль, система права України знаходиться перед комплексними викликами та, водночас, розкриває перед собою різноманітні можливості для змін та розвитку. Ця взаємодія має значущий вплив на всі рівні правової системи, від формування правових актів до забезпечення їх ефективності в практиці. Одним із важливих викликів є потреба гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. У процесі інтеграції до європейського співтовариства, Україна зобов'язана адаптувати свою систему права до нормативних актів Європейського союзу. Це вимагає перегляду та апробації національних правових норм у відповідності до встановлених міжнародних стандартів [5]. Зростання обсягів міжнародної торгівлі та економічної взаємодії також ставить перед системою права України завдання по створенню ефективного механізму врегулювання спорів та виконання контрактних зобов'язань у міжнародному контексті. Відкривається можливість створення спеціалізованих арбітражних судів та медіаційних інституцій для забезпечення розгляду спорів у відповідності до міжнародних стандартів. Подальша інтеграція у європейське співтовариство надає можливість системі права України здійснити перехід до принципів європейського права, що відображають вищі стандарти правової організації та захисту прав людини. Це відкриває шлях до вдосконалення процедур, стандартів доказування та забезпечення справедливого судочинства [1]. Помітний розвиток технологій та зростання кількості транснаціональних викликів, таких як кіберзлочини чи міжнародний тероризм, ставить перед системою права завдання розробки відповідних інструментів для їх протидії та розслідування. Це відкриває можливість для розширення правового регулювання та співпраці на міжнародному рівні. У підсумку, виклики глобалізації для системи права України створюють необхідність в адаптації до нових реалій та вдосконаленні механізмів її функціонування. Однак цей процес відкриває також можливості для підвищення якості правового захисту громадян, залучення до сучасних міжнародних практик та сприяє подальшому розвитку правової культури в Україні.

Інтеграційні процеси мають визначальне значення для розвитку та трансформації правової системи національної держави. Інтеграція передбачає спільні зусилля країн з метою створення єдиної суперечливої системи норм та стандартів, що забезпечує спільний простір для взаємодії. З погляду розвитку правової системи, інтеграція відкриває перед нею низку можливостей, які формують нову

парадигму правотворення, правозастосування та правозахисту. Однією з основних переваг інтеграції є спрощення та згуртування нормативного поля. Замість багатства відокремлених національних правових актів виникають спільні правила, які сприяють уніфікації та стандартизації правової системи. Це дозволяє підвищити якість та доступність правового регулювання, забезпечити більш чітку та прозоре розуміння норм та правил [6]. Інтеграція також забезпечує збільшення правової впевненості та відповідальності держави перед міжнародним співтовариством. Зобов'язання перед іншими країнами та міжнародними організаціями спонукають національну правову систему до підвищення рівня захисту прав та свобод громадян, вдосконалення процедур їх реалізації та контролю за їх дотриманням. Крім того, інтеграція сприяє обміну досвідом та передачі найкращих практик між країнами. Це може включати в себе трансфер знань у сфері правознавства, судочинства, правозастосування та інших правових аспектів. Такий обмін допомагає вдосконалювати внутрішню правову систему через інтеграцію сучасних підходів та норм. Проте інтеграційні процеси також ставлять перед правовою системою виклики, такі як адаптація до нових нормативних актів, узгодження національних інтересів зі спільними стандартами, а також врегулювання спорів та конфліктів, що виникають через взаємодію з іншими країнами. Отже, значення інтеграції для розвитку правової системи полягає в підвищенні її ефективності, доступності та відповідальності, а також в забезпеченні міжнародного визнання та відкриття для обміну досвідом.

Європейська інтеграція, що має за своєю основою побудову єдиної європейської спільноти, відіграє визначальну роль у формуванні та розвитку національного законодавства країн-учасниць. Процес інтеграції, передусім в контексті Європейського Союзу, спричиняє взаємодію між національними системами права та гарантує певний ступінь їх узгодженості та гармонізації. Один з основних способів впливу європейської інтеграції на національне законодавство полягає у зобов'язанні країн-членів впроваджувати та виконувати норми та стандарти Європейського Союзу. Це стосується не лише економічних питань, а й низки інших аспектів, таких як права людини, соціальна політика, екологія тощо. Процес узгодження законодавства з європейськими нормами вимагає перегляду та адаптації національних правових актів. До іншого важливого аспекту відноситься впровадження принципів та стандартів, що визначаються Європейським Союзом, у національну практику. Це може передбачати зміни в судовій практиці, адаптацію правозастосування до нових стандартів, а також створення нових інститутів та органів для забезпечення відповідності національного законодавства європейським нормам [10]. Європейська інтеграція також відкриває можливості для розвитку міжнародного співробітництва та обміну досвідом у сфері правосуддя, правозастосування та правозахисту. Це може включати в себе обмін судовою практикою, засобами доказування, методами розгляду справ, що допомагає підвищити якість правосуддя та забезпечити рівень захисту прав та свобод громадян на високому рівні. У підсумку, процеси європейської інтеграції мають суттєвий вплив на національне законодавство, спонукаючи до адаптації, гармонізації та узгодженості національних норм з європейськими стандартами. Цей процес відкриває нові можливості для зміцнення правової системи та гарантує більш високий рівень правового захисту в національних державах-членах.

Гармонізація національного права з міжнародними стандартами є актуальною та складною задачею, яка виникає внаслідок інтеграційних процесів та зобов'язань перед міжнародним співтовариством. Незважаючи на позитивний вплив цього процесу на забезпечення прав та свобод громадян, існують ряд проблем, які виникають у процесі гармонізації національного законодавства з міжнародними нормами. По-перше, проблеми інтерпретації та врахування контексту можуть виникнути при переносі міжнародних стандартів на національний рівень. Часто міжнародні норми сформульовані широко та абстрактно, що може призвести до різних тлумачень на національному рівні. Це може створювати незрозумілість та неоднозначність у правовому регулюванні. По-друге, існують відмінності між національними традиціями, культурою та історією, які можуть конфліктувати з міжнародними стандартами. Певні норми можуть не відповідати особливостям країни чи зіткнутися з національними цінностями. Це може вимагати адаптації міжнародних норм до національного контексту, що може бути важким завданням. По-третє, важливо враховувати ефективний механізм впровадження та контролю за виконанням міжнародних стандартів на національному рівні [3]. Недостатність механізмів перевірки дотримання може призвести до невиконання обов'язкових зобов'язань та порушення міжнародних зобов'язань. Крім того, виникають питання щодо ефективності захисту прав та свобод громадян на національному рівні, особливо якщо міжнародні стандарти недостатньо розроблені чи не враховують специфіки національних систем. Загалом,

проблеми гармонізації національного права з міжнародними стандартами є невід'ємною частиною процесу інтеграції та міжнародної співпраці. Для їх вирішення необхідно уважно аналізувати контекст, сприяти національній адаптації міжнародних норм та забезпечувати ефективний механізм впровадження та контролю.

Взаємодія між правовими системами в умовах глобалізації та інтеграції набуває особливого значення, оскільки сприяє адаптації та взаємному впливу національних правових систем, спрямовуючи їх на конструктивний розвиток та узгодження [7]. Цей процес передбачає наявність специфічних механізмів, які забезпечують взаємодію між різними правовими системами.

- Адаптація та узгодження нормативного поля: Один із ключових механізмів полягає в адаптації та узгодженні нормативного поля різних правових систем. Це може включати в себе прийняття нових законів, зміну існуючих норм чи створення спільних стандартів для певних галузей.

- Транснаціональне судочинство: Зростання міжнародних взаємозв'язків призводить до розвитку транснаціонального судочинства, коли судові органи розглядають справи, які мають міжнародний аспект. Це сприяє вирішенню конфліктів між різними правовими системами та сприяє єднанню стандартів правосуддя.

- Гармонізація міжнародних договорів: Міжнародні договори створюють правові зв'язки між державами та правовими системами. Механізми гармонізації сприяють уніфікації стандартів та норм у різних країнах.

- Обмін досвідом та найкращими практиками: Процеси взаємодії передбачають обмін досвідом та передачу найкращих практик між різними правовими системами. Це допомагає вдосконалити процедури правозастосування, забезпечити більший рівень захисту прав та свобод громадян.

- Спільні інституції та міжнародні органи: Створення спільних інституцій та міжнародних органів дозволяє регулювати питання взаємодії між правовими системами, вирішувати спори та розробляти спільні підходи до важливих питань.

- Спільний контроль та дотримання стандартів: Механізми спільного контролю та дотримання стандартів допомагають підтримувати високий рівень дотримання правових норм та узгодженість дій між різними правовими системами.

- Медіація та консультації: Використання медіації та консультаційних механізмів допомагає вирішувати конфлікти та спірні питання між правовими системами шляхом діалогу та компромісу.

- Взаємна залежність та співробітництво: Процеси глобалізації створюють взаємну залежність між правовими системами, що спонукає до співробітництва та вирішення спільних питань на базі взаємної вигоди.

Загалом, механізми взаємодії між правовими системами відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності, узгодженості та гармонізації міжнародного правового простору. Вони дозволяють враховувати специфіку різних систем та спрямовують їх на спільний розвиток та захист прав та свобод людей.

Сучасний світ характеризується зростаючою взаємозалежністю держав, що створює необхідність у встановленні спільних норм та стандартів для забезпечення стабільності, розвитку та співробітництва на міжнародному рівні. Гармонізація міжнародних стандартів із специфікою національної правової системи є складним завданням, яке вимагає узгодження загальних цінностей та інтересів держав з урахуванням їх внутрішньої особливості.

- Глобальні виклики та необхідність гармонізації. Перехід до глобального розвитку призводить до збільшення кількості міжнародних угод, конвенцій та стандартів, що стосуються різних аспектів життя. Гармонізація стандартів дозволяє уникнути дублювання, розбіжностей та конфліктів у правовому полі, сприяючи збереженню миру та стабільності.

- Збереження національної ідентичності. У процесі гармонізації важливо враховувати національні традиції, культурну специфіку та цінності кожної держави. Забезпечення балансу між універсальними принципами та національною ідентичністю допомагає уникнути втрати культурної різноманітності.

- Принцип рівноправності та взаємовигідності. Гармонізація має базуватися на принципах рівноправності та взаємовигідності, де всі держави мають можливість брати участь у формуванні та прийнятті міжнародних стандартів, враховуючи їх інтереси.

- Адаптація до національних потреб. Гармонізація стандартів має бути гнучкою, з можливістю адаптації до конкретних потреб кожної держави. Це допомагає забезпечити ефективне застосування стандартів у різних культурних та економічних контекстах.

- Роль міжнародних організацій. Міжнародні організації, такі як ООН, Всесвітня організація торгівлі (ВОТ) та інші, відіграють важливу роль у розробці та затвердженні міжнародних стандартів. Їхні зусилля спрямовані на спільне вирішення глобальних проблем та врегулювання міжнародних відносин.

- Правова техніка та узгодженість. Під час гармонізації важливо забезпечити узгодженість та збалансованість міжнародних стандартів з національною правовою системою. Використання однакових термінів, визначень та правової техніки допомагає уникнути непорозуміння та тлумачень.

Гармонізація міжнародних стандартів із специфікою національної правової системи є процесом, який вимагає детального аналізу, узгодженості та врахування інтересів всіх сторін [2]. Це завдання, що вимагає поєднання загальних цінностей та реалій кожної держави з метою створення стабільної та справедливої міжнародної правової системи.

Висновок. У світі глобалізації та інтеграції правова система України стикається з викликами та можливостями. Збереження національної ідентичності, адаптація до міжнародних стандартів та гармонізація внутрішнього законодавства є важливим завданням. Глобалізація взаємодіє з правовою системою, сприяючи її участі в міжнародному співтоваристві та розвитку економіки. Але це також ставить питання про збереження національних цінностей. Технологічний розвиток створює нові можливості та виклики, такі як кібербезпека та захист особистих даних. Інтеграція з міжнародним співтовариством розширює можливості розвитку правової системи України та підвищує її якість та ефективність. Усього враховуючи, глобалізація та інтеграція впливають на систему права України. Збереження національної ідентичності, гармонізація стандартів та адаптація до нових викликів є ключовими аспектами цього впливу.

Список використаних джерел:

1. Бірюков Р.М. Національна правова система в умовах глобалізації (основні напрямки трансформації) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2011. 20 с. URL: <http://dspace.opua.edu.ua/handle/11300/1775> (дата звернення: 31.08.2023).
2. Волошенко О.В. Гармонізація та уніфікація законодавства як форми зближення правових систем. *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 3–7. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pis_2015_4\(4\)_3.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pis_2015_4(4)_3.pdf) (дата звернення: 02.09.2023).
3. Железняк Н. Проблеми гармонізації національного законодавства з міжнародним правом та нормотворча діяльність органів виконавчої влади. *Наукові записки НаУКМА*. Серія: Юридичні науки. 2002. Т. 20. С. 19–21. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/dce0970b-ebc0-4a2e-b438-b2f9add06d13> (дата звернення: 02.09.2023).
4. Зварич Р. Національна держава в контексті глобалізації. *Юридична Україна*. 2009. № 2. С. 8–11. URL: http://biblio.umsf.dp.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=S&I21DBN=PERIOD&P21DBN=PERIOD&S21FMT=fullwebr&S21ALL=%28%3C.%3EA%3D%20%97%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%87,%20%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=dz&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20&FT_REQUEST=&FT_PREFIX= (дата звернення: 27.08.2023).
5. Настасяк І.Ю. Правова інтеграція та її вплив на сучасні правові системи світу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. Т. 1 Ч. 1. С. 68–71. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/1209> (дата звернення: 27.08.2023).
6. Пилипишин В.П. Вплив процесів інтеграції на національні системи державного управління. *Форум права*. 2011. № 3. С. 607–611. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2011_3_101.pdf (дата звернення: 28.08.2023).
7. Тарахонич Т.І. Механізм дії права, механізм правового регулювання, механізм реалізації права: особливості взаємодії. *Держава і право. Серія: Юридичні і політичні науки*. 2010. № 50. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34626/02-Tarakhonych.pdf> (дата звернення: 28.08.2023).
8. Хаустова М.Г. Феномен глобалізації та плюралізм її інтерпретації. *Форум права*. 2013. № 4. С. 430–440. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21

DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2013_4_73.pdf (дата звернення: 01.09.2023).

9. Хаустова М.Г., Липнік В. Вплив глобалізації на правову систему України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/35728> (дата звернення: 31.08.2023).
10. Чернопищук Я.В. Конституціоналізація процесу європейської інтеграції України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеню канд. юрид. наук: 12.00.02. Одеса, 2013. 22 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/1382> (дата звернення: 27.08.2023).